Афѓонистон-Тољикистон-Покистон

Семинар оид ба обњои фаромарзї

Модули чордањум

Омўзиши фосилавї

14. Барќ ва обёрии дарёи Њилманд ва Њарируд

- Тамоми соњаи дарёи Њилманд дар Афѓонистон 43 фисад мешавад.

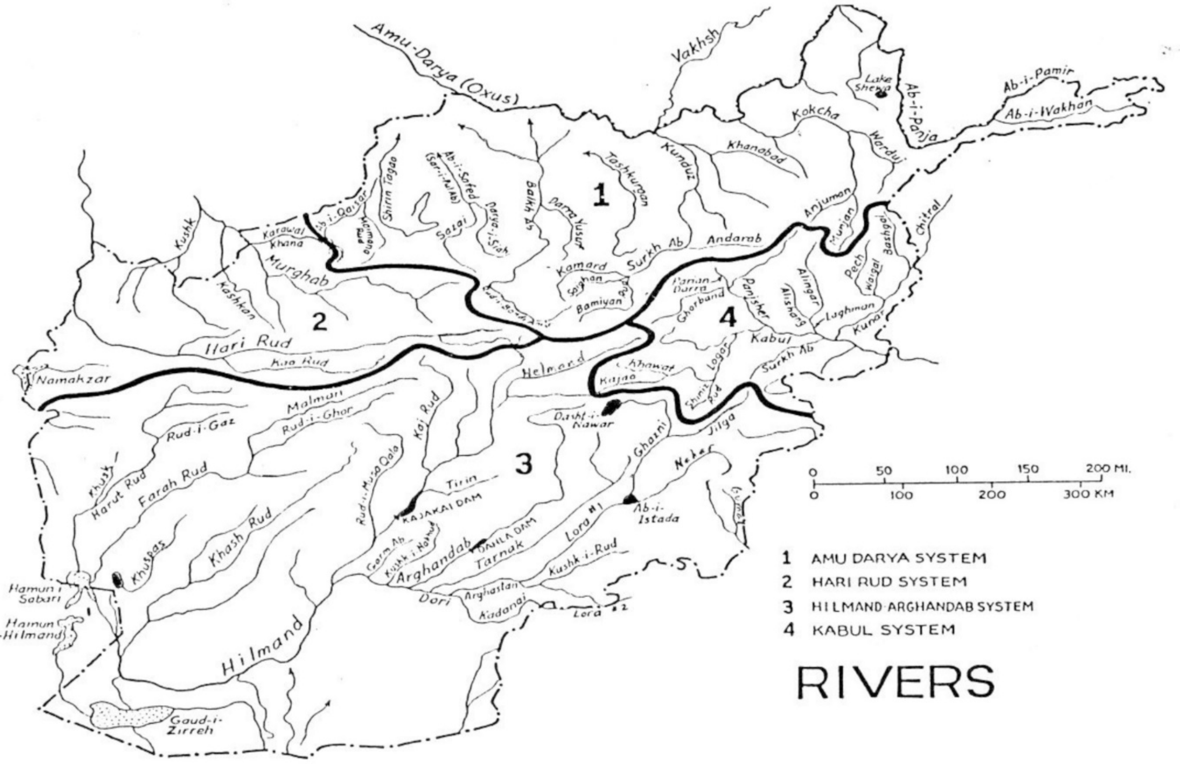

Шакли 14.1: Дар наќшаи оби Афгонистон њавзаи дарёи Њелманд дар шумораи савуми Њарируд – Марѓоб дар шумораи дувум нишон дода шудааст.

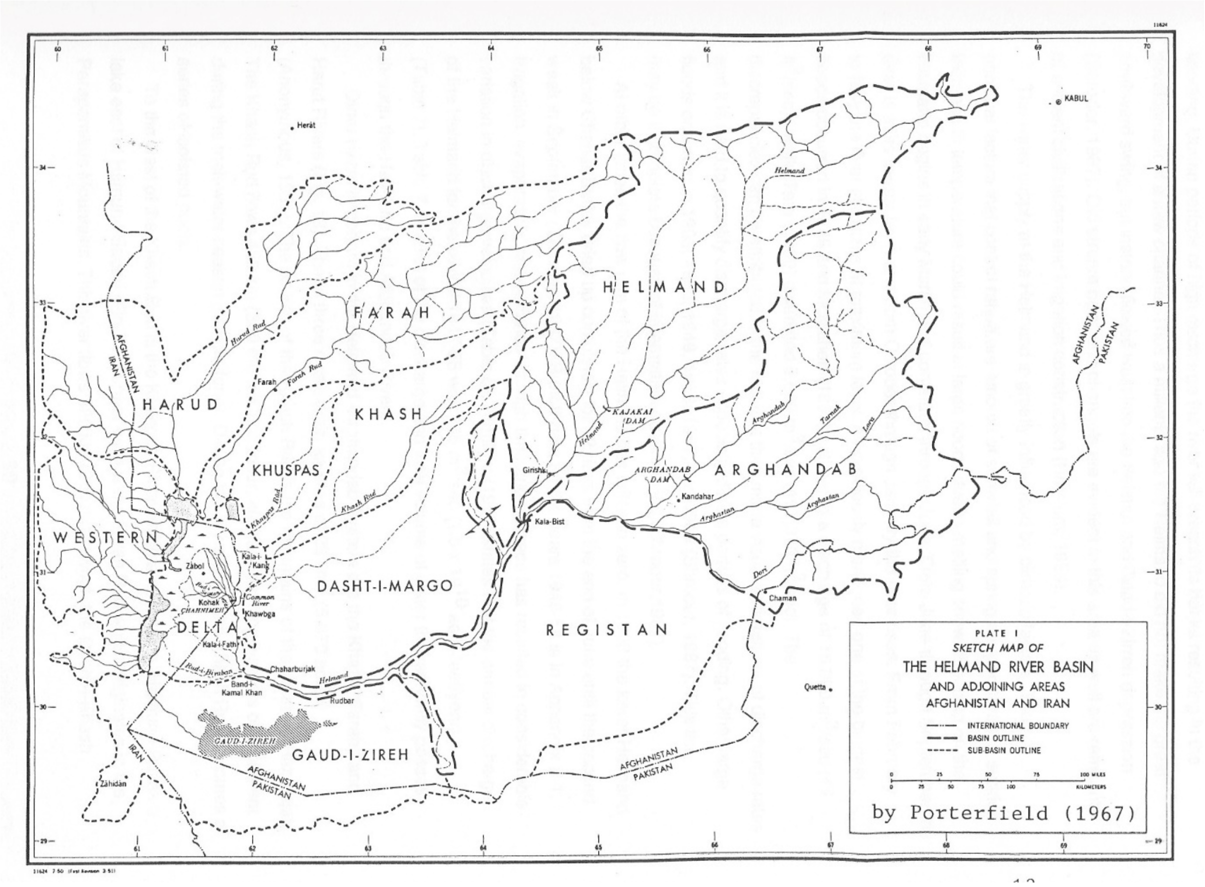

Шакли 14.2: Ҷузъиёти ҳавзаи дарёи Ҳилманд.

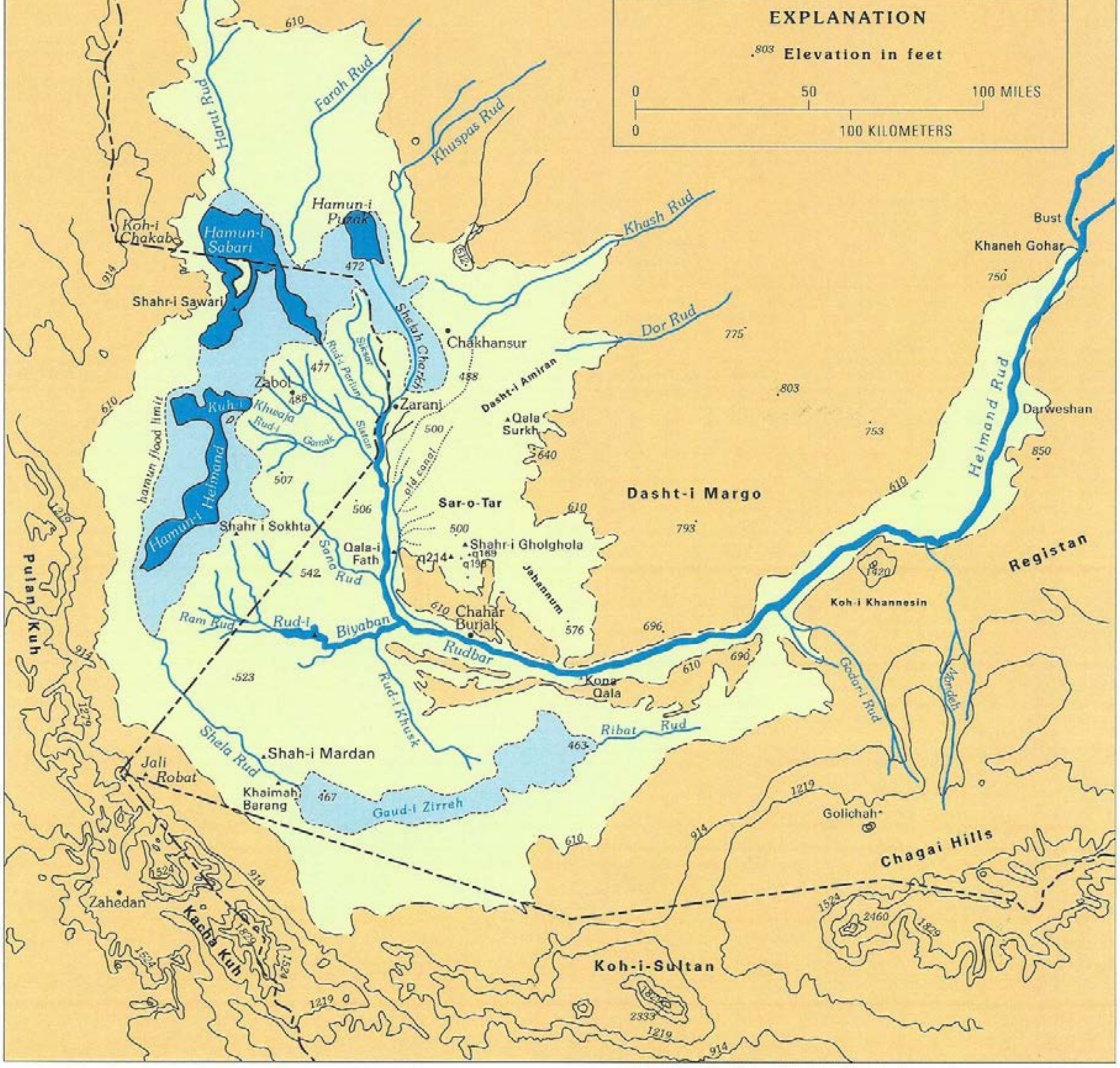

Ш акли 14.3: Наќшаи ланўбу гарби Афѓонистон дар дохили кишвар дотњои дарёи Њилманд, ки дар ин дарёи Њилманд дањона мегирад нишон дода шудааст. Фурўрафтагии њавзаи бузурги Сиистон дарёи Њилманд, ки тўли он 300 килуметр аст ва ранги зарди равшан нишон дода шудааст ва њавзаи фурўрафтагии Њомун, к ибо ранги равшани обї ва ранги сиёњи обї нишон дода шудааст, ки Гудзара дар минтаќа камтарин иртифоъ камиртифоътарин, минтаќа аст, ки дар солњои мартуби об аз Њоиун, ки дар сарњади Афѓонистон ва Эрон мавќеият дорад, зиёд мешавад, мегирад. Ин оби изофї ба Афѓонистон меояд ва дар минтаќаи пойин афтода ба Гудзара мерезад.

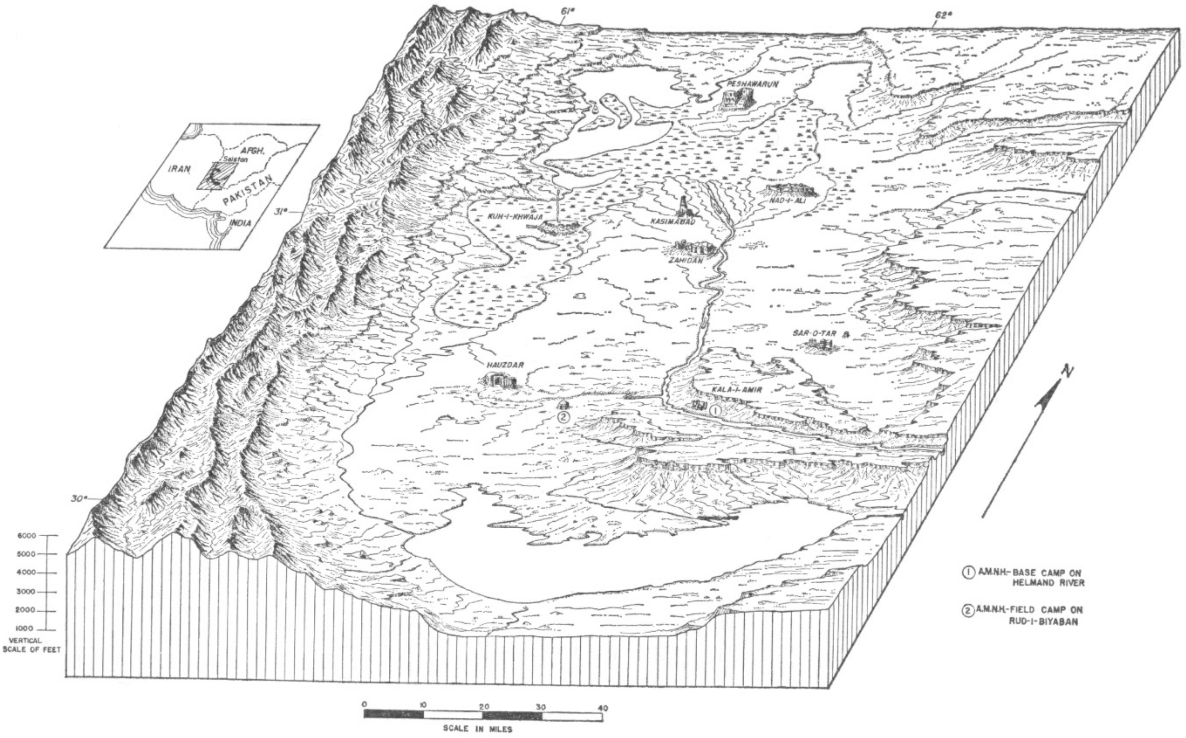

Шакли 14.4: Манзара ба шакли кортун расм шудааст. Дар ин расм дотнои дарёи Њилманд расм шудааст ва дар он ишон дода шудааст, ки чї гуна љараёни оби пеш аз ин ки ба Гудзара, ки як соњаи фурўрафта аст ва дар пешравии љараёни об воќеъ аст, бирасад ба самти мухолифи аќрабаки соат њаракат мекунад.

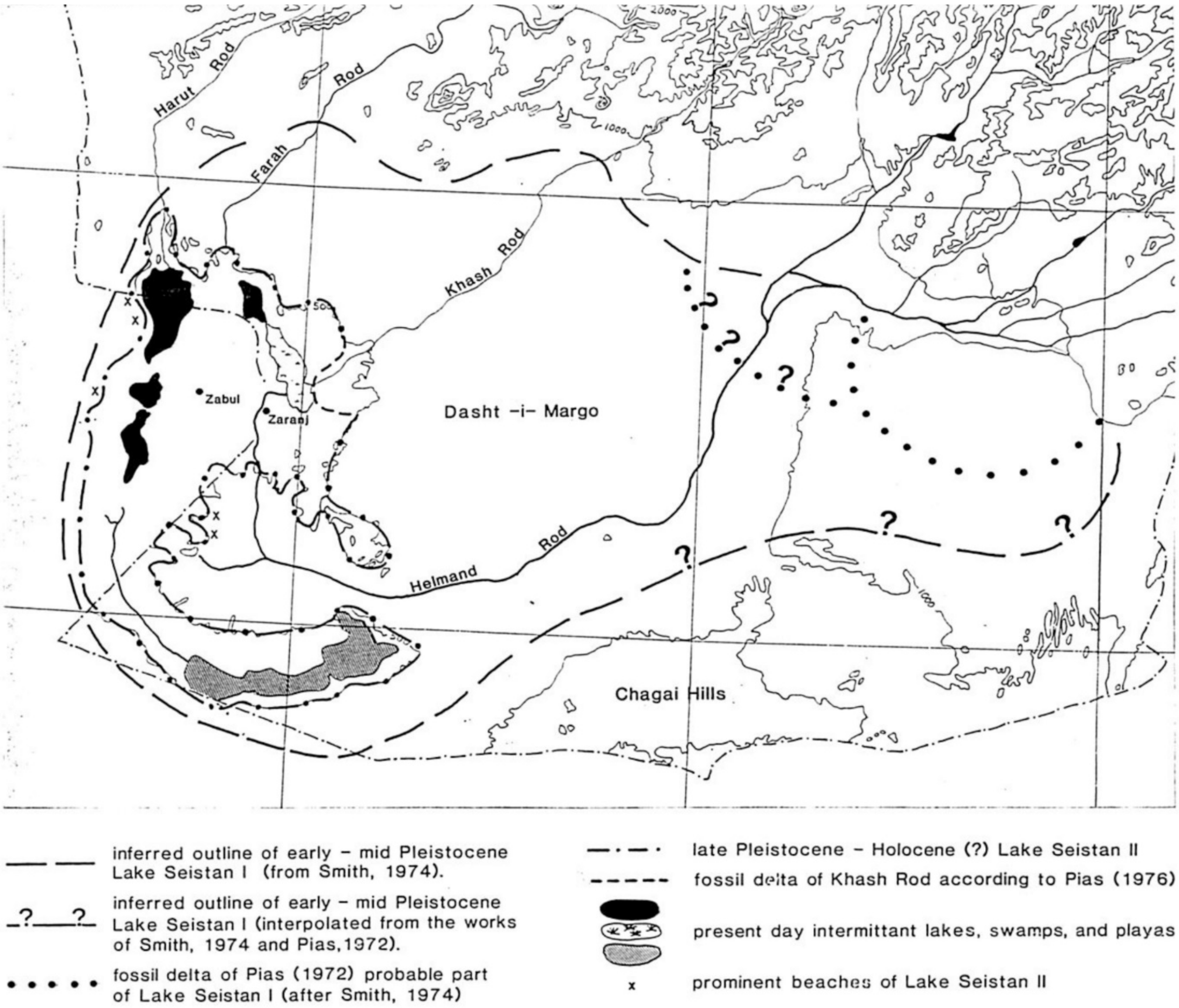

Ш акли 14.5: Наќшаи пойини афтодаи Сиистон нишон медињад, ки ланњили Сиистон рў ба конњиш аст дар њоле, ки њазорон сол пешгањи сонњаи он бисёр васеъ будааст. Агарчи ланњили бисёр бузург ва воќеъбинона нест, чунин маълум мешавад, ки ланњили дувуми Сиистон дар авохири Пластусин-њлусан pleistocen-holocene Late ташкил шудааст. Ин мавзуи воќеъбинона маълум мешавад, зеро ки њазорон сол пеш дар лњивори он дењот ва шањрњо мавќеият доштанд.

➤ Satellite imagery of the Sistan basin, 1976

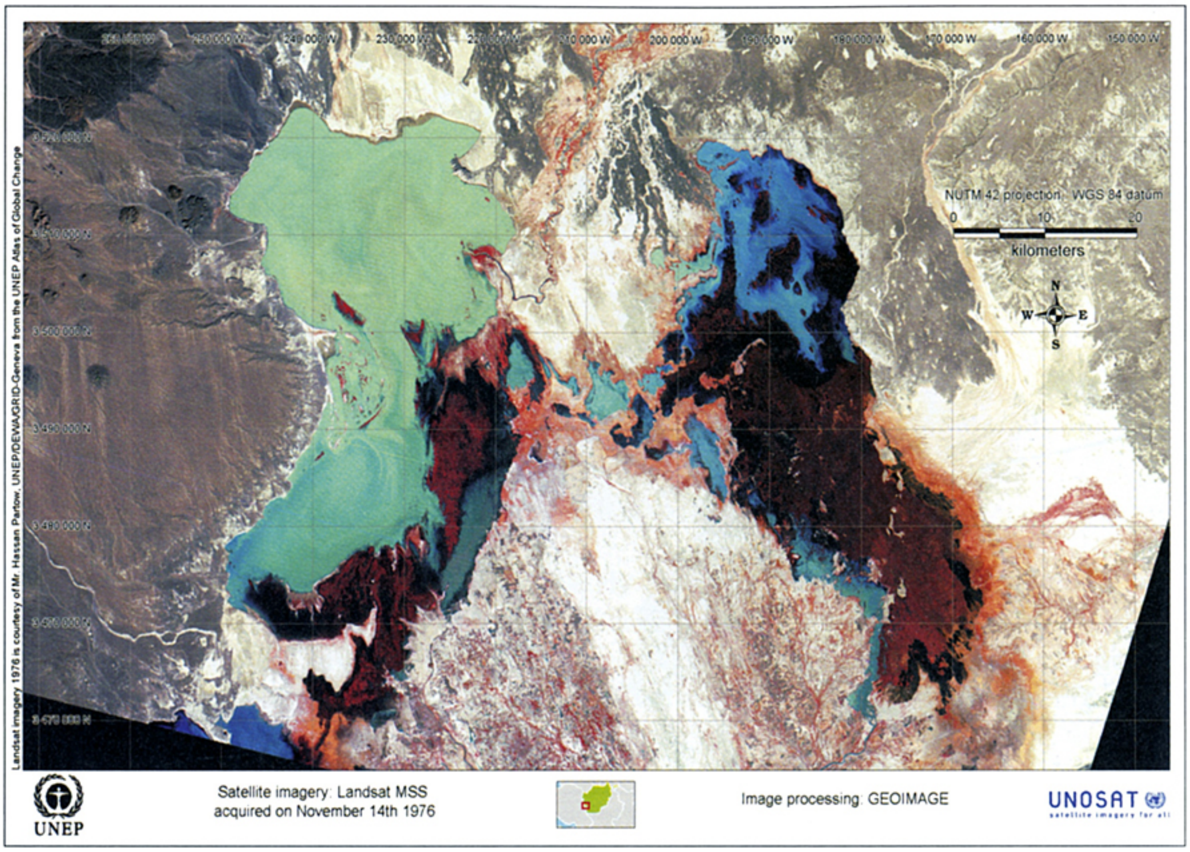

Ш акли 14.6 А: Тасвири ќамари маснуъии ҳавзаи Сиистон дар соли 1976 мелодї .

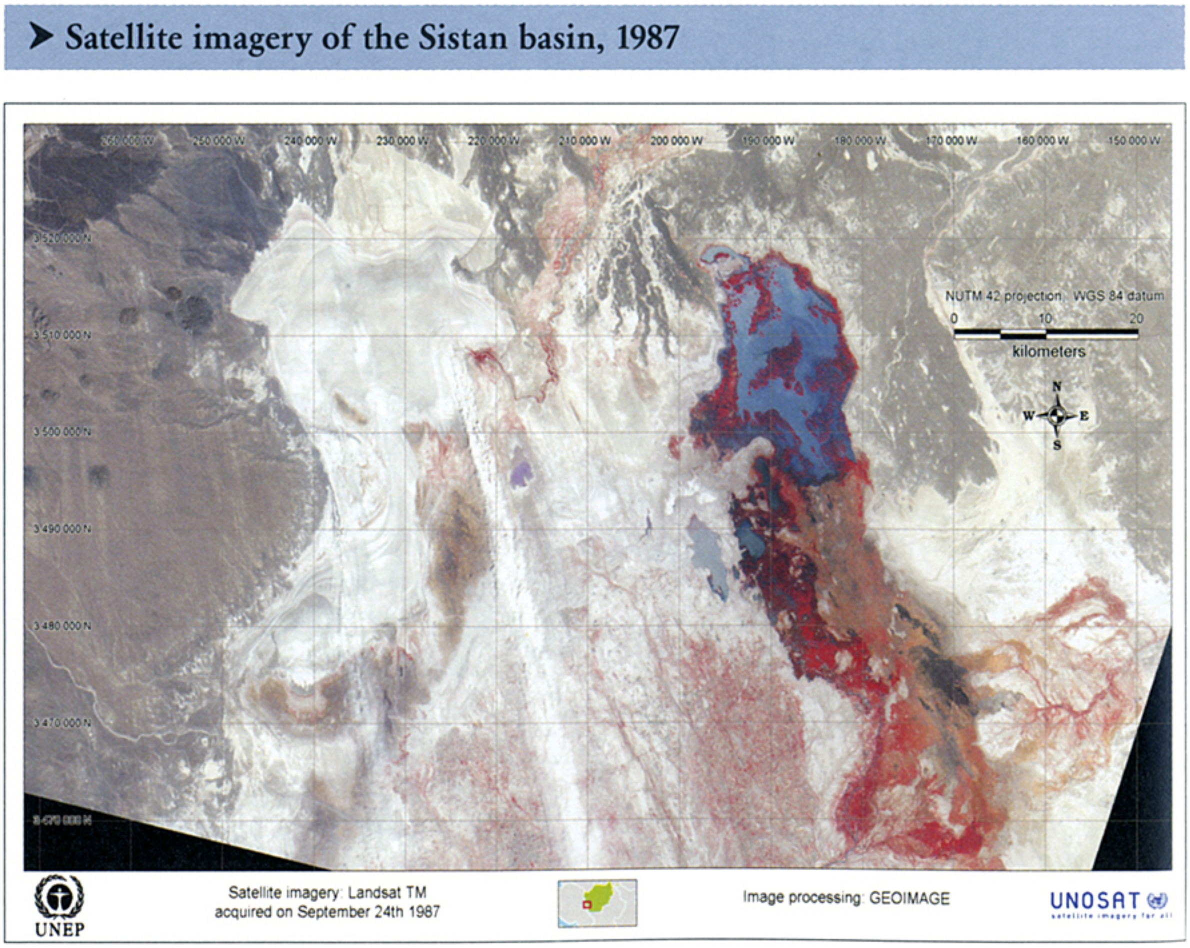

Шакли 14.6 Б: Тасвири ќамари маснуъии њавзаи Сиистон дар соли 1987 мелодї .

➤ Satellite imagery of the Sistan basin, 1998

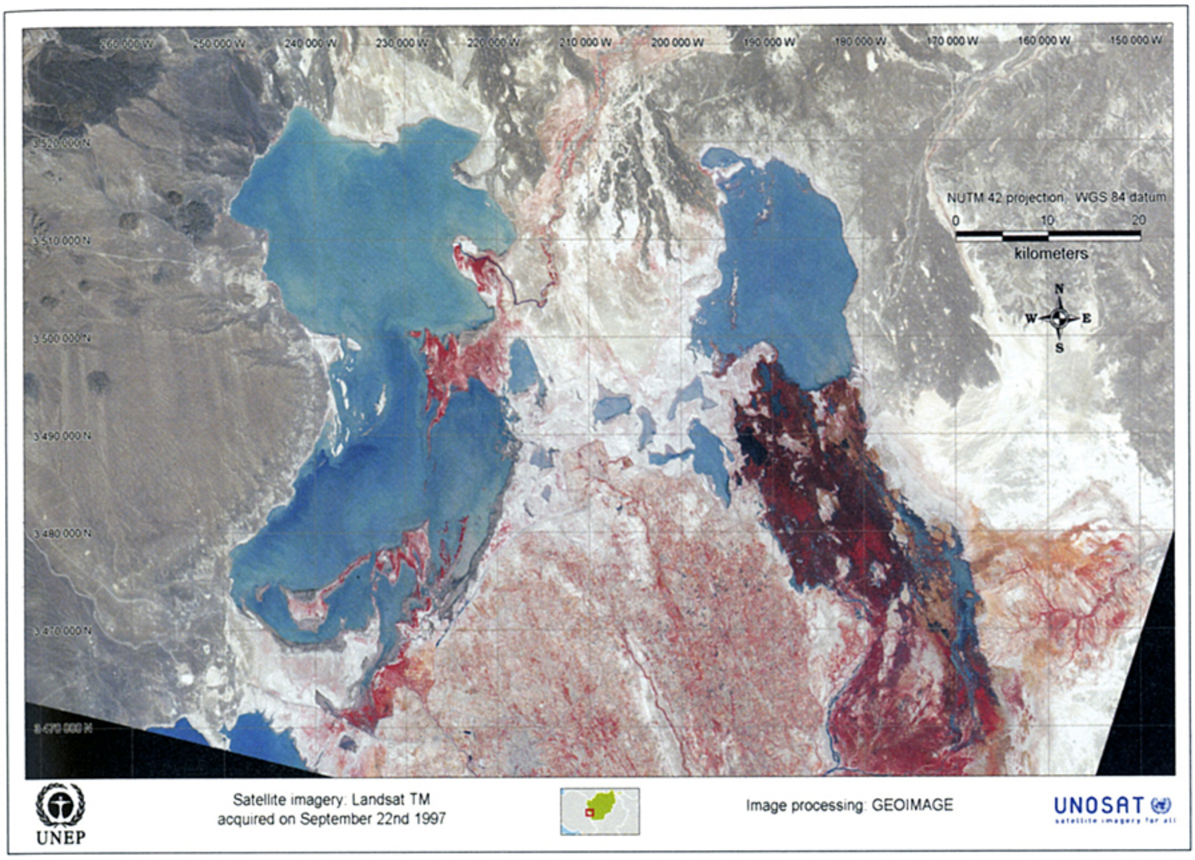

Шакли 14.6 В: Тасвири ќамари маснуъии ҳавзаи Сиистон дар соли 1998 мелодї .

➤ Water flow of the Helmand River, 1991-2001[48]

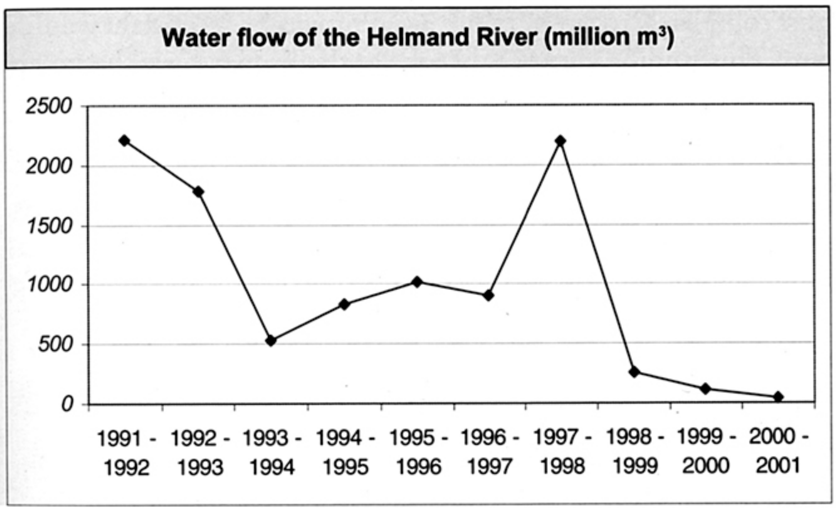

Year	(million m^3)
1991–1992	2211.7
1992–1993	1783.8
1993–1994	529.5
1994–1995	829.7
1995–1996	1023.8
1996–1997	908.7
1997–1998	2193
1998–1999	258.8
1999–2000	114.1
2000–2001	48

Шакли 14.6 Г 1: Тасвири ќамари маснуъии ҳавзаи Сиистон дар соли 1998-2001 мелодї .

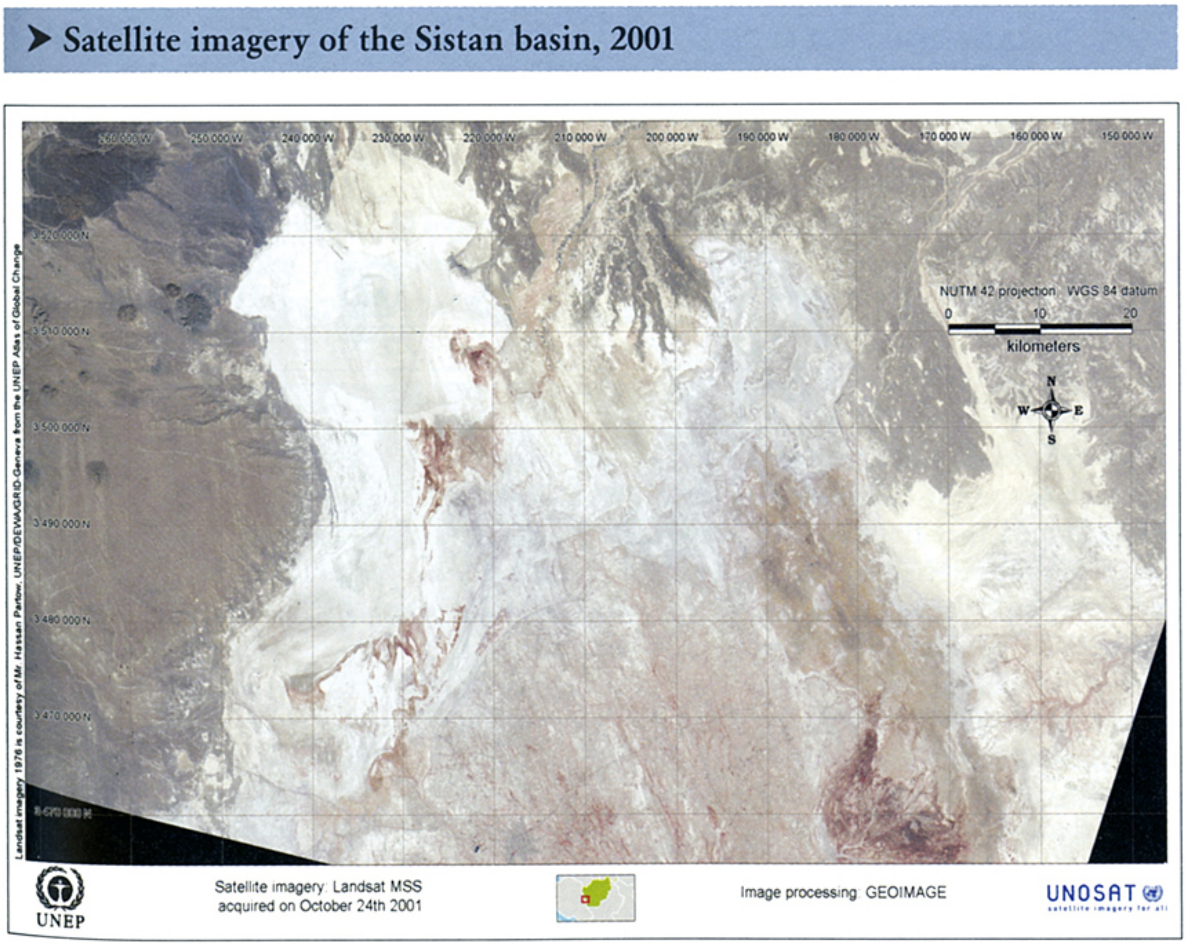

Ш акли 14.6 Г 2: Тасвири ќамари маснуъии њавзаи Сиистон дар соли 2001 мелодї .

- Тамоми соњаи дарёи Њарируд ва Марѓоб 18 фисад аст.
- Ба шакли авсати љараёни оби Њилманд дар соли болиѓ ба 9.3 милиорд метри мукааб мерасад, ки ба шакли авсати 11 фисади оби солонаи кишварро ташкил медињад.
- Оби солонаи дарёи Њарируд ва Марѓоби болиѓ ба 3 милиард метри мукааб ё 3 килу метри мукааб тахмин шудааст, ки 4 фисади оби молонаи кишвар мешавад.
- Дар хушксолии соли 2001 мелодї араёни суфлии дарёи Њилманд ба шакли мукамал хушк шуда буд.Ба њамин ќисм љањили мувакатии Њомун њам хушк шуда ва ба паймонаи васеъи манбаи гарду хок шу два тавассути бодњои ќаї , ки аз љанўб ва љанўбу шарќї дар бањор ва тобистон бо номи бодњои 120 рўз ёд мешавад ва интиќол меёбанд.

Шакли 14.7: Теппаи Љањанам тавассути боднњои ќавии 120-рўза аз тарсботи регї , ки тавассути дарёи Њилманд интиќол дода шуда буд, сохта шудааст. Љањили дувуми Сиистон мисле, ки дар Беки Гарованд нишон дода шудааст, муртафаъ буд.

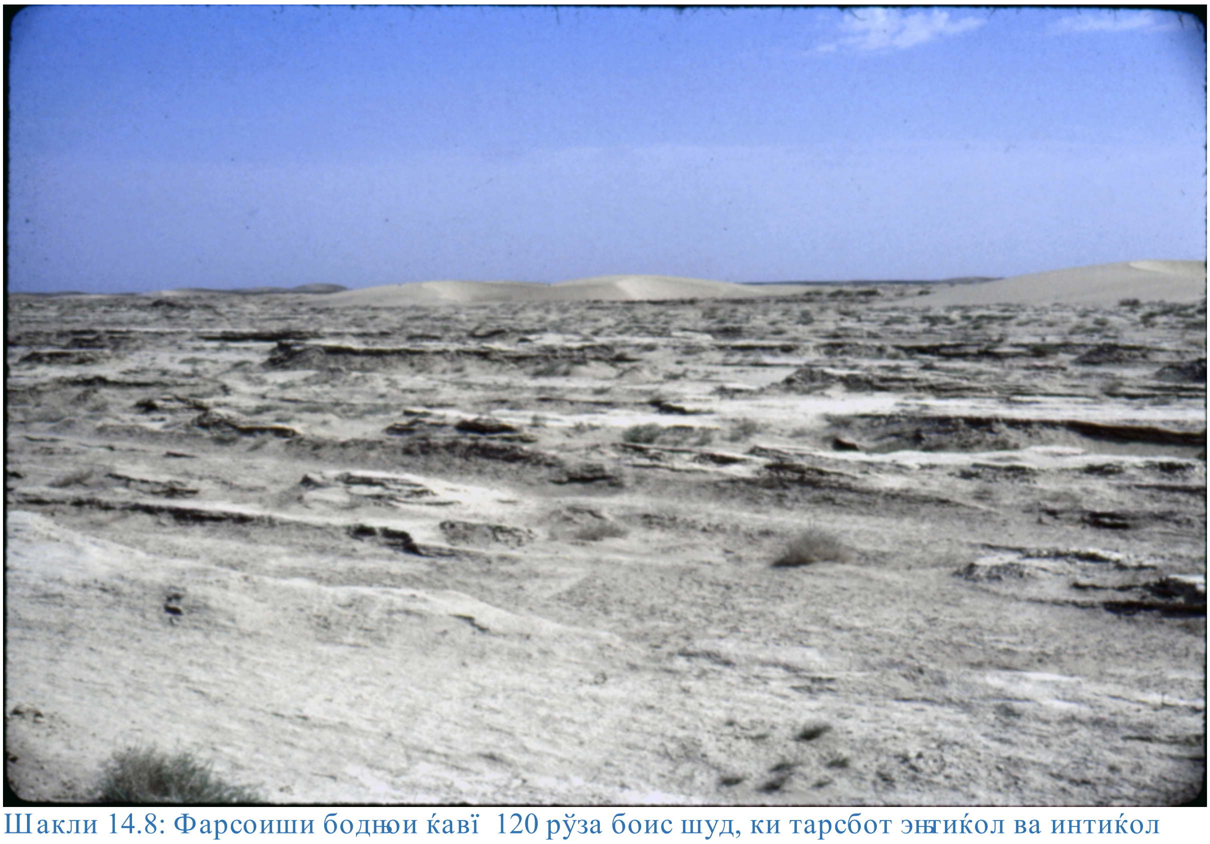

Шакли 14.8: Фарсоиши боднњои ќавї 120 рўза боис шуд, ки тарсбот энтиќол ва интиќол дода шавад

Шакли 14.9: Фарсоиш ва энтиколи тарсбот ланчил боис шуд, ки дар дашти Моргу ёдашти Лананам регу аѓалро аз худ ба лю монад

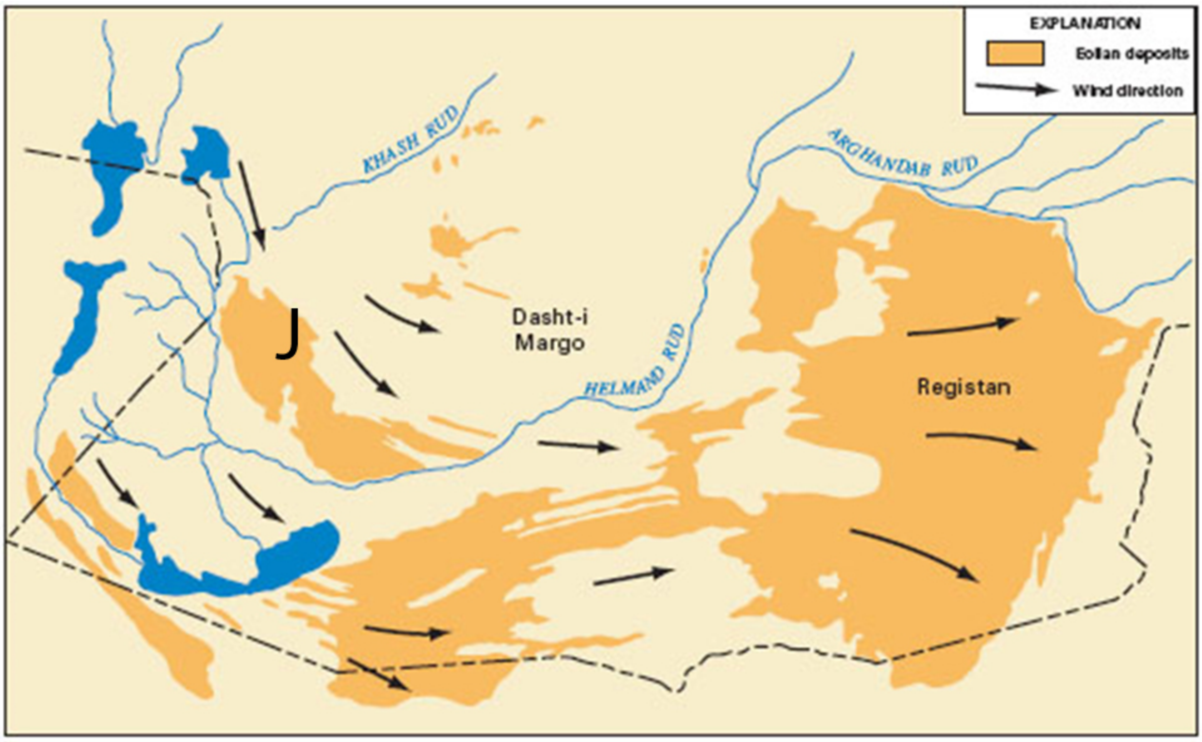

Шакли 14.10: Наќшаи бод шудани рег дар фурўрафтагии Сиистон масири самти бодро ва дар теппаню наракати регро нишон мединад.

Ш акли 14.11: Обёрї дар минтаќаи суфлии дарёи Њилманд сабаби афзоиши намак мешавад ва ботлоќњо ва лабањоро месозанд, зеро, ки об хушк намешавад ва замини он ѓайри ќобили нуфуз аст , ки обро иљоза намедињад, ки аз он кубу рва нуфуз кунад.

- Оби дарёи Њилманд барои обёрї манобеъи њаётї аст, ки дар Афѓонистон баро данањо ва хусусан дар 50 соли гузашта аз он истифода гардид.

- Ба шакли авсати љараёни оби солона и Њарируд 55 метри мукааб дар соня тахмин шудааст., лекин дар соли 1090 1939 мелодї дар масими селобии бањор миќдори љараёни оби он ба 1090 метри мукааб фї соня мусоњиба шудааст.

- Љараёни васатии дарёи Кобул 41 метри мукааб фї соня тахмин шудааст, локин дар ваќти селобї миќдори он ба 367 метри мукааб дар соня андоза шудааст.

- Болои дарёи Њилманд бандњои умда Банди Калњакї аст, ки дар пешравии кўњсохта шудааст ва Банди Дањла болои Арѓандоб, ки муовини дарёи Њилманд астсохта шудааст. Бандњои дигар барои оянда плон гардидааст. Ин бандњо дар сонаи суфлии дарёи Њилманд, ки ба сарњади Эрон наздик аст плон шудааст.

Банди Салмо болои дарёи Њарируд, ки Њирот ба тарафи алияи дарёи Њарируд ба кумаки Њукумати Њинд аз чандин дањња бадин тараф зери кор аст, локин то њанўз такмил нашудааст. Љанглўёни Толиб ба тахрики хукуматњои дигар ба он мухолифат меварза